

Auff den gelehrten Thron von hohen dingen sagen.
Zwar deines Fleisses Blüthe jüngst hoffte Frucht zu treiben
Und seiner Aste Stamm der nachweld ein Verleiben ;
Sie aber wurde bald von rauhen Wind geschlagen /
Dass ihre Frucht abfiel : nu Blüthe die ander Frucht
Damit sie überkom dass / was zuvor gesucht :
Gewiß zur Sommerzeit wird Purpurfrucht sie trax
(gen.

Also meinete und Wünschete seinen
Liebge Ehrten Freund
N. B. V. A.

Quid SOMMERE paras ? quæ TE SO-
(LERTIA cœpit?
Anne tuo ingenio placet EXISTENTIA
(docto?
Hocopus, hic labor ! opus aut sit, sit labor
(amplus
Contra duntaxat Tu confidentior ito
Laudis amore tuæ fidæ simul artis honore,
Apportent ausis sic digna brabea sorores.

*Ita Per-Eximio atq. præstantissimo Dn. hujus
disputationis Autori & Respondenti Amico ac
sympatriota suo oculis dilecto gratulari vo-
luit, debuit*

Johann Heinebr. Brömelius.

7116

EXERCITATIO ACADEMICA V.
DE
REGNO,

QUAM
DEi & Superiorum indultu,
PRÆSIDE
M. CHRISTOPHORO HEINRICO
LOEBERO, VINARIENSI, AMPLISSIMÆ FA-
CULTATIS Philosophicæ Adjuncto,
publicè habendam
exhibet
JOHANNES Söllingh/ Marco-Gwestphalus,
AUTOR.
Ad d. Martii
H. L. Q. C.

J E N Æ
PRÆLO FREYSCHMIDIANO
Anno M. DCLVIII.

I. N. I.
DISSERTATIONIS POLITICÆ
DE REGNO

§. I.

Uemadmodum ei, qui rei alicujus *Proamium*

 naturam ac indolem probè investigare intendit, ea quæ ad ejus planiorem cognitionem ducere possunt, præmittere, ea verò, quæ faciliorem ejus intellectum inpedire, aut quodammodò remorari possunt, sedulò remove, incumbit: Ita & mihi, qui aliquali dissertatione, non scribendi ambitione, sed discendi cupiditate ductus, (quod summus DEus felix faustumque esse jubeat!) Regnum, non obstante, quòd absolutum hodiè vix datur, delineare pro ingenii modulo contendo, faciendum arbitror. Fieri autem id commodè poterit, si vocabulum Regni ductu *Arist.* ab æquivocationibus, quæ immensos aliàs errores parere solent, liberem; ut ita hisce præmissis pro ratione instituti ac temporis, tandem quid Regnum sit, in quo ejus natura & essentia consistat, ac denique quæ ratione summa potestas in eo acquiri possit, si non ad palatum cujusvis distinctè ac plenè, saltem breviter ac confusè cuilibet obvium sit.

§. 2. Itaque Regnum accipitur vel propriè vel impro- *Vocis æquivo*
priè: posteriori modo si consideretur, quatuor Regni genera *catio*
recensentur ab *Aristot.* 3. *Pol. cap. 14.* quæ haud incommodè
hoc loco repeti possunt.

§. 3. Primo ergò loco inter species Regni numerat Re-
gnum Laconicum seu Lacedæmoniorum, cui duces belli per-
petuò prærant, nomine magis quàm Imperio ac reipsâ. Pri-
mis

EXERCITATIO POLITICÆ
DE REGNO
M. CHRISTOPHORO HEINICO
CITATI
JOHANNES
PRIMO RECHMIDIANO

426405

mis tamen Regni Laconici annis, plenissimam Reges ejus ubique in civitate habuisse potestatem, quæ postmodum à *Lycurgo* imminui cæpit; donec tandem sub *Theopompo* itidem Lacedæmoniorum Rege, regia potestas, creatis Ephoris, (à quibus, qui singulis mensibus ab iis juramentum repetebant, in vincula pro arbitrio conjici poterant) priorem Monarchiæ regalis formam planè amisit, ex historiis certò constat.

§. 4. Exiguam itaq; aut planè nullam eos potestatem habuisse necessum est, ut vel hinc *Bodino* quis facillè asipulari possit, qui 2. de rep. c. 3. p. 306. contra *Aristot.* scribere haud veretur, absurdè eum Spartiatarum Duces Regum appellatione amplecti; cum qui jura Majestatis non habent, Reges esse aut dici non possint; nisi Laconicum Regnum absoluti & propriè dicti Regni speciem non esse ipse largiretur Philosophus. Dicendum itaque, id, quod *Bodinus* profert, alienum ab *Aristotelis* mente non esse; insigniri verò Duces Lacedæmoniorum titulo regio (ad exemplum aliorum) (1) quia hæreditarium ac perpetuum suffragiis populi iis conferebatur Imperium; cum aliàs ut §. præced. dictum, Reges essent nomine magis, quàm imperio. (2) Summam ac absolutam potestatem habuerunt in procurandis iis, quæ ad sacra aut religionem spectabant, & quod præcipuum erat, in bellis administrandis ac gerendis, dummodò in expeditione bellicâ extra fines reipublicæ versarentur. Tum enim eo jure, quod in armis ac manu positum est, militibus, quos vel pœnâ vel præmiis dignos censerent, pœnas ac præmia decernere, aliave agere pro lubitu poterant.

§. 5. Comparandi cum his quidem forent antiqui illi Romanorum belli Duces, Eadem enim potestate, quâ Reges Laconiarum tempore expeditionis bellicæ gaudebant, nisi in hoc differentiam collocari deprehenderemus, quòd, quemadmodum hi perpetuò, ita illi ad certum tempus hoc munere fungebantur Proximius itaque his accedere Regem Poloniæ, scribit *Scherbins*, in *Comment. ad Polit. Aristot.* l. 3. c. 10. cui an fides hoc in passu habenda sit, dubitant alii, quibus hanc litem

commit-

committimus. Comparanda verò cum his nostro tempore præfectura Hollandiæ, excepto eo, quòd tempore pacis majoris, belliverò minoris sit potestatis, ut ex *Grot. de antiquis. Resp. Batav.* notat *Nobiliss. Conring. in disp. quad. de Regno lb. 3.* Tantum de primo.

§. 6. Secundò inter species Regni ponit *Aristot.* Regnum Barbarorum, quòd merus est Dominatus, in quo unus tenet potestatem Tyrannidi proximam, legitime tamen & secundum morem à majoribus partat; ac volentibus, minimè verò indignantibus tanquam servis imperat. Hinc *Aristot.* hoc ipsum vocat ἀρχὴν πατρικίην, δεσποτικήν, καὶ νόμον, i. e. Imperium hæreditarium, herile, legitimum.

§. 7. Ejusmodi verò dominationis generi assuetos fuisse Barbaros magis, quàm Græcos, ac Asiaticos magis, quàm Europæos *cit. loc.* testatur *Aristot.* Quo pertinet, quòd 1. *polit. c. 2.* postquam foeminam & servum apud Barbaros eodem esse ordine ac loco ostendit, idem notat, Poetas dicere, rectum esse, quòd Barbaris Græci imperent; perinde quasi idem sint, Barbarus & servus naturâ. Ad quorum similitudinem seu exemplum regna sua olim instituisse Assyrios, Medos, Persas, Turcas, aliasque innumeras gentes, ex veterum historiis latè probat *Arnif. 2. de rep. c. 3. sect. 5. per tot.* Quanquam hoc nostro ævo, ut post alios benè observavit *Buxhorn. lib 2 instit. Polit. c. 1. §. 3.* Dominatum, cum in atrocissimam sæpè desicceret Tyrannidem, pleræque gentes repudiârunt, adeò, ut exceptis Turcis, Moschis, & aliis paucis gentibus incultioribus, Dominatum vix ac ne vix quidem hodiè invenias. Salutandus hinc iterum *Bodinus*, ut & in sequentibus, nisi brevitati nobis studendum, ipsique passim, inter alios ab *Arnif. 2. de rep. c. 2. sect. 15.* satisfactum esset.

§. 8. Tertium est Regnum veterum Græcorum, quòd *Aristot. cit. loco ἀριστοκρατία, ἀριστή τυραννίδα* h. e. Tyrannidem electivam appellat. Cum enim Reipub. aliàs liberæ Curatores, quales h. l. per *Æsymnetas Arist.* intelligit, cum liberâ Tyrannicâ potestate extra ordinem, populi suffragio creabantur, conferebatur iis ejusmodi potestas, vel ad dies

vitz, quò in casu nullo jure ab officio suo deponi valebant; vel ad certum tempus, aut ad certas causas, veluti ob ingruentia pericula, quæ rectius ab uno averti posse credebantur, ita ut elapso constituto tempore negotiisque peractis, potestate suâ destituerentur.

§. 9. Similes hisce in Repub. Romanâ fuerunt Dictatores, qui ingruente majore quodam terrore, vel à bellis finitimis, vel à Tribunis plebis, sæpè etiâ rei gerendæ & seditionis sedandæ, Comitiorum habendorum, *Liv. lib. 7. & 9.* quaestionis exercendæ. Senatûs agendi causâ, &c. cessantibus omnibus aliis majoribus Magistratibus, cum summâ potestate, verùm temporali, creari solebant. Quo pertinet quod Dionysius *Halicarnas. lib. 5. Histor. c. 11.* observante *Arniseo supr. cit. loc. n. 15.* Dictaturam appellat, Tyrannidem voluntariam, & Magistratum, qui parem Tyrannicæ potestatem habeat, quæ legibus omnibus superior sit, à quâ consiliorum factorumve rationem reposcere non liceat.

§. 10. Quartò recenset Regnum Græcorum, quod floruit temporibus Heroum, quæ in tempora Judicum (quorum Sacræ Veteris Testamenti paginæ mentionem faciunt,) ut refert *Cluverus in Epitom. histor. tot. mundi in præfat. seu Trojana,* ut alii volunt, incidere. His populi suâ sponte, ut de se optimè meritis, suberant, haud ægrè ferentes eorum Imperium certis tantùm causis sive rebus definitum. Præerant enim iis cum summâ potestate ad bellum gerendum, exercitus ducendos, jus reddendum & sacra demum, quæ non erant Sacerdotalis muneris, procuranda, pares quoad cætera civibus.

Definitio

§. 11. Hæc sunt quæ de acceptione Regni impropriâ ex *Aristot. producenda* fuerunt. Restat ergò nunc, ut propriam, quæ hujus loci est, attingam. In quâ acceptione Regnum est in quo unus absolutam habet potestatem, commune omnium civium spectans bonum. Quæ Monarchiæ regalis definitio, quia universam ejus naturam ac essentiam in se complectitur, operæ pretium erit, ut singula ejus capita justo ordine latius evolvaram, eaque, quæ hic repetenda sint ex aliis, addam.

§ 12. Antequam

§. 12. Antequam verò id agere aggrediar, non abs re *tituli regii;* erit, si quædam de ejus nominibus qui regno præest, adjiciam. Is ergò nomine latino usitato *Rex à regendo* dicitur; apud Germanos non ἀκυνηγεῖν *venari*, ut aliis videtur, sed à potentia, quam habet, summâ, nomen habet. Græci cum βασιλεία, quasi βᾶσις τῆς λαῶ, i. e. populi fundamentum, appellant. Fuerunt quoque & sunt adhuc diversa apud diversas gentes regum cognomina. Sic commune Regum Pælastinorum *Abimelech;* Amalecitarum *Agag* fuit nomen; Ægyptii *Pharaones,* & post Alexandrum *Ptolomæi* fuere cognominati. Abyssinorum Rex *Presegan,* i. e. Apostolici nomen gerit; quemadmodum Reges Angliæ olim *fidei Defensores* appellati, Hispaniarum verò Reges *Catholici,* & Galliarum *Christianissimi* nomen adhuc, hodieque servant. Lege *Besold. discurs. de Monarch. in genere c. 3.*

§. 13. Absit tamen ut quis ex solo titulo regalem dignitatem colligere vel negare velit. Sæpè enim, quia Regis nomen exosum est, sicut olim apud Romanos, dum perpetuam Dictaturam quidam affectarent, vel alias ob causas, qui regiam potestatem habent, à titulo Regis abstinere. Sæpè etiam, velut Regnum, impropriè nonnunquam capi dixi; ita nomen Regis non rarò iis, qui regiam potestatem non habent, tribui solet. Ut ergò qui vetus Rex sit pateat, datam definitionem explicandam aggrediar.

§. 14. Itaque (4.) ut Regnum omnibus numeris absolutum & *παραβασιλεία* sit, necesse est, ut *UNUS* ei præsit. Sicut enim in familiâ, quæ regni imago est, seu secundum *Aristot. 8. Ethic. c. 10.* βασιλείας ἔχει ἄνθρωπος, h. e. Regni habet formam. *UNUS* debet imperiû habere, is nempe qui pater est: Ita & in Regno *Unius* erit imperium, qui parentis locû obtinet, cuiusquæ cura subditorum ac patri filiorum seu totius familiæ commissa ac demandata est. Hinc reges à venerandâ antiquitate *Patres Patriæ* seu *populi* dictos legimus. An autem hoc institutum magis fuerit honoris, quàm Imperii causa, ut ipsi tanquam *Patres* subjectos suos, ut filios diligerent; & contra

contrà cives tanquam *Patres*, Reges suos observarent, eleganter admodum suo tempore explicavit *Seneca lib. 1. de Clem. 6. 14.* quando inquit: *Patrem quidem patriam appellavimus, ut sciret datam sibi potestatem patriam qua est temperatissima, liberis consulens, suadens, post illos reponens.* Hæc ille.

§. 15. Neque tantum inter homines, (ut sc. unus præsit reliquis) sed etiam inter animalia bruta reperire suo modo licet. Hinc; *natura*, inquit, *Seneca cit. loc. n. 19. commenta est Regem: quod ex aliis animalibus licet cognoscere, & ex avibus; quarum Regi amplissimum cubile est, mediis, ac tutissimo loco.* Si itaque duo æqualis potestatis in regno darentur, neuter reverà Rex esset, quia uterque essentiali veri Regis characterere, nempe summâ potestate, destitueretur. Eum enim, qui absque alterius consensu gubernare non potest, summa potestate non præditum, adeoque Regem non esse; aut si quis verè Rex habendus sit, eum nec parem nec superiorem, adeoque nec socium in suo regno habere posse, ipsa recta ratio concludit. Sic v.g. ipsis *Lacedæmoniorum* ducibus, quorum duo erant, ex familiis *Germanorum* fratrum *Proclis* sc. & *Eurysthenis*, ex hoc unico hæud absurde veri Regis nomen *Politici* denegarunt, quamvis, ut ex superioribus constat, ob aliam etiam rationem tales illi non fuerint.

qui Majestatem habeat.

§. 16. (2.) Non sufficit unum in Regno omnia gubernare, sed necessarium est, ut hoc ipsum peragat jure proprio, & non ab altero superiori ad tempus concessio, adeoque vi summæ potestatis, quam omnes propriè dicti Reges (Licet quandoque alii intensius, in summo veluti fastigio summæ potestatis locati, alii verò remissius hæc gaudeant) possidere debent. Per summam autem potestatem, quam aliàs magnificè voce *Majestatem* appellant, hoc loco intelligimus talem in civitate potestatem, cujus actus alterius juri non subsunt, ita ut alterius voluntatis humanæ arbitrio irriti reddi queant. *Grot. lib. 1. d. 7. B. & P. c. 3. n. 7.*

hec tamen non in solo regno est.

§. 17. Istam tamen non in regno solum domicilium legere putandum est. Convenit enim illa omni omnino *Reipublicæ* sive in eâ unus, sive pauci, sive omnes, boni publici,

publici, aut privati sint studiosi. Fluit hinc, reliquas, quæ eâ destituuntur, *Reipublicæ* propriè sic dictæ nomen non mereri, utcunque jure suo municipali utantur, *vid. Arnsf. 2. de republ. c. 1. scilicet, 1.* Hinc *Aristot. 3. Polit. c. 6.* in definiendâ *Reipublicâ* occupat; *Res publica*, inquit, est ordo, cum aliorum civitatis imperiorum, tum ejus maxime, quod potestatem atque auctoritatem in civitate habet omnium maximam.

§. 19. Ex quibus omnibus certius omnino, quod est certissimum, existit. Reges nulli præterquam soli Deo subiectos superiorè non esse, à quo oranis potestas in eos, vel mediatè per causam secundam, i. e. hominum ministerium, ut vulgò fit, vel immediatè ab ipsâ causâ primâ, Deo scilicet, non ministrante secundâ, i. e. homine, quod in Veteri Testamento sæpius factum legimus, derivatur. Hinc scitè *Güntherus in Ligurina lib. 6.*

Nullum caput ipsa super se
Aspicit, excepto cælorum Rege, potestas.

§. 20. Dicendum verò aliud forsitan esset, si fastuosum Pontificis Romani arbitrium, legis vim apud nos obtineret, nec natura summæ potestatis, quæ superiorem nullum agnoscit, reclamaret. Quanquam non diffitear, gravissimos in hoc passu inveniri Pontificis propugnatores, inter quos post hominum memoriam acriores semper extiterunt *JESUITÆ*, qui postquâ potestatem regali majorè, sub titulo *SANCTITATIS PONTIFICIÆ* fingere, ac omnem omnino regalem dignitatem pedibus Pontificum quasi subicere cœperunt, ipsorum Pontificum decreta, & ex ijs petitas ratiocinationes Canonistarum infirmas sanè ac ridiculas, quasi jactabunda eorum dicteria in re arduâ argumentum juris præberent, producant.

§. 21. Cœterum potissima eorum argumenta eò collima re apparent, ut probatâ, quæ divinitus creditur commissa Pontificibus, vicariâ in his terris potestate, probatum quoque censeant, Imperia omnia ad libitum Pontificum constitui, in penam mutari, scepra adempta aliis committi &c. ab illis posse. Verum quanquam ex abundantia hæc vice vicariam Pontificis potestatem dubiam reddere nolimus, superioris

B

cum

cùm sit cathedræ hanc rem tractare; consequentiam tamen hinc minimè fluere dicimus. Si enim vicariam hanc potestatem intueamur, limitatam ac planè ministerialem, non illimitatam & αὐτοκράτορικὴν quandam potestatem penes Pontifices, si quæ est, quilibet inveniet: quippe loca illa, quibus eam astruunt, disertè hanc ad mandata divina restrictam esse docebunt. Quæ de re videatur B. Gerhard. in loc. de minister. Ecclesiast. num. 200.

§. 22. Nulla itaque probat ratio, vicariam Pontificis potestatem ad temporalia extendi posse, sed, si quam habet, spiritualibus saltem, v. g. ut eâ potestate sibi concessâ pœnitentibus peccata remittere, eadem impœnitentibus reservare, & quæ sunt muneris sacerdotalis, administrare possit, ab ipso Salvatore, Christo scil. alligatam esse.

Restrictio quædam

§. 23. Unde reliquum jam est, ut, quia in has quidam rapiuntur cogitationes, quos inter est Petrus Gregor. Tholozan. lib. 16. de republ. c. 5. n. 7. aliud esse jus Regum Galliarum, Hispaniarum & aliorum Regnorum; aliud verò ipsorum Imperatorum Romanorum, atque de illis verum quidem, quod diximus, esse, non verò de his, certò sibi persvadent, contrarium breviter ostendam.

rejjcitur.

§. 24. Hinc dico: Si penes Imperatorem ac Status Imperii est majestas, quod à nullo, ut opinor, negatur, sine manifestâ contradictionis implicatione dici non potest, hos à Pontifice dependere; nam habere Majestatem & independentem potestatem, ac nihilominus ab alio dependere, contradictoria sunt. Cùm autem duo contradictoria simul vera esse nequeant, aut concedendum Imperatorem & Status Imperii à Pontifice non dependere, aut dicendum erit, Imperatori & Statibus Imperii Majestatem non competere, quod falsum, & à mente ipsorum dissentientium planè alienum est.

Obj. 1.

§. 25. Contradictentium verò errorem inter alia hinc promanasse, vero verius est, quòd, quia (1) Imperatores Romani diadema à Pontifice recipiunt, ac quandoque ab eo coronantur, (2.) Imperium Romanum à Pontifice Romano in Imperatores esse translatum credunt, superioritatem

tem in Imperio Pontifici Romano assignandam esse, putarent.

§. 26. Verùm enim verò frustrà quid præsidii in eo reponunt dissentientes. Nam (1.) annales Romani probant, nulli Imperatorum diadema aut coronam è manibus Pontificum capere licuisse, ante adeptam Imperatoriâ Majestatem, quam eo ipso, quo ut primitus ab universis Imperii Romani Proceribus, ita hodiè à Serenissimo Electorali Collegio electi fuerint, possident, ut privilegia confirmare ac concedere, aliaque jura Imperialia exercere possint ac debeant, vigore A. B. Carol. IV. c. 2. §. Unde dietweil von alster. &c. Esseq. Huc faciunt quæ prudenter Nobiliss. Becker. in synops. jur. P. 1.2. c. 3. num. 17. hanc in rem notat: Coronatio, inquit, nihil novi juris electo tribuit, sed quod tributum, festivè magis significat.

§. 27. Atque hinc jam liquet, quia coronationis ritus non necessitatis, sed honoris est, nihil hinc pro Pontifice Romano strui posse, adeoque si unquam inauguratio Pontificia impetrata ab Imperatoribus sit, prout factum ferunt à Carolo V. qui à Clemente VII. Bononiæ eam petierit, necessitate tamen flagitante id factum minimè esse, præprimis cùm id libero Imperatorum arbitrio semper relictum fuerit, hodiè longè certissimum est.

§. 28. Ostendi hoc ipsum optimè potest, modò exempla gloriosissimorum quorundam Imperatorum v. g. Rudolphi I. Maximiliani I. item Ferdinandi II. & III. aliorumve intueamur. Hi enim, quamvis coronationem Romanam, à Pontificibus imponi solitam repudiârunt, veri tamen Imperatores extiterunt.

§. 29. Cæterùm, quod (2) attinet, Imperium non Pontificis beneficiò, quamvis ei soli hoc ipsum à suis asseclis ascribatur, sed communi populi Romani consensu, collatum est. Nam quod sub titulo Imperatorio olim Carolo Magno Imperium collatum esse sumoperè gloriantur, stare non potest. Ipsi enim, si fides Historicis est tribuenda, imperium partim victoriis, partim pactis, partim etiam propriâ deditione, nihil verò juris à Pontifice Romano, aut Cæsare Constanti-

nopolitano sibi tum temporis in illud id arrogante, acq-
tum fuerat. Quamvis verò ex superabundanti translationem
Papæis defensoribus concedamus, sequius quid hinc collige-
re non est, quàm quòd factâ translatione, omne jus ac Impe-
rium Imperatoribus æternâ lege collatum fuerit, nisi (quod
tamen monstrari nequit) reservatam fuisse Pontifici superio-
ritatem, aut Imperatores ei ex post facto subjectionem aut
fidelitatem, quemadmodum Johannes Papa Ottoni juramen-
to promisit, promississe monstrarint.

Conclusio.

§. 30. Nos ergò rem totam decreto illo, quòd in
Comitiis Procerum, tempore Imperatoris Ludovici V. Bavaræ
latum fuit, ut ex *Avent. lib. 6, ann. Bojor. Job. Latus in compend.
hisor. universal. civil. & Ecclesiast. period. German. 2. c. 23. sect. 1.*
recenset, concludimus: *Electum legitimè Imperatorem, non ege-
re Papa confirmatione. Pontifici nullum jus competere in Impera-
torem, cum sint distincte potestates, Civilis & Ecclesiastica.*

*Rex populo
superior est,*

§. 31. Porro & hoc veritati non minus, quàm illud
consentaneum est: Regem omnibus in regno majorem, à ne-
mine nisi à solo Deo, non populo, quamvis hic eum consti-
tuerit, judicari ac deponi posse: Notandum tamen sedulo,
hoc ipsum de Rege, quâ tali, seu in thesi considerato intelli-
gendum esse. Augustissimum enim veri Regis nomen ab ex-
ternâ ejus specie quantum fieri potest, secerni ac separari de-
bet, cum aliàs haud difficulter tota controversia spontè suâ
corruiere posset.

§. 32. Nec desunt, quibus contra Monarchomachos
seu populares, sententiam aliàs non inusitatam confirme-
mus. In eo enim antehac operosi satis fuerunt *Arnif. in
trakt. de autorit. Principum semper inviolabili, Hug. Grot. 1. de J. B.
& P. cap. 3. Claud. Salmaf. in defens. regia pro Carolo magna Bræ-
tannia Rege, & communiter Politici omnes; novissimè verò
hoc ipsum insigni discursu exsecutus est Exc. atq; pract. Dn. Job.
Frischmuth, Profess. lingg. Sanct. bujus loci gravissimus, in disc. de
Rege eligend. & deponend. per tot. Ex quibus aliquot myria-
des fundamentorum, si id presentis instituti ratio permitte-
ret, in facili esset eruere; quia verò brevitati nobis studendum
est,*

est, & singula ex ipso fonte commodiùs hauriri possunt, ideò
eò B. L. remittimus.

§. 33. Unicum tamen fundamenti loco adjungimus *Probatio.*
argumentum: Quicumque ubique summam in civitate ha-
bet potestatem, is alterius judicio subesse non potest. At-
qui Rex, quâ talis, habet summam in civitate potestatem. E-
Min. probatur: quia alteri subiectum esse, Majestati regis
contrariatur, quæ potestatem superiorem non agnoscit.
Major verò ex eo redditur clara: quia, si, qui summam habet
potestatem, apud alium in jus vocari, ac denique sententia
in eum ferri posset, ferretur ea vel à majori, quod aliàs in sen-
tentiâ ferendâ perpetuum est, ut uno quasi ore fatentur Juris-
periti: vel à minori. At talis qui summam potestatem habet,
non agnoscit se majorem, ac superiorem Amini ore itaque in
majorem, si quod judicium in Regem ferri debet, hoc feren-
dum erit. Verùm nec sic quidem dissentientium sententia
ferri ac tolerari potest. Ita enim minor potestas majorem
compellet ad faciendum id quod volet, non major mino-
rem, quod cum jure naturæ ac civili manifestè pugnare, ne-
mo non dixerit.

§. 34. Quibus ita constitutis apprimè judicari po- *Nec datur Ma-
jestas realis.*
tost, de vulgatissimâ illâ Majestatis distinctione, quâ in realem
ac personalem, quarum illa populi seu Imperii sit; hæc verò
Imperantiū priori semper obstricta, dividitur. Eas enim, qui
re ac ratione paulò lustraverit accuratiùs, simul subsistere non
posse, sed unam destruere alteram, facile apprehendit. Ete-
nim si Majestas realis verè Majestas est, posterior quæ perso-
nalis dicitur, talis esse nequit; quia, ut ex antecedentibus
constat, Majestas subjectionis nescia est.

§. 35. Nequè magis sententiam antagonistarum confir- *Obj.*
mat elumbe hoc argumentum: Constituens major est con-
stituto: Atqui populus Regem constituit, E. est major Rege.
Maj. innititur regulæ Philosoph. quæ est: Causa nobilior est
suo effectu; item exemplis Regis & ejusdem legati, ut &
mandantis & mandatarii aliisque. Minor verò hinc patet,
quia Rex per electionem populi (cujus est, regalem reip. sta-
tum

B ;

tum

tum componere, quemadmodum animæ est corpus informare) summam potestatem adipiscitur.

Resto

§. 36. In majorem enim primò si inquiritur, ea universim vera, prout proponitur, non est. Fallit enim (1) in casu, quo constitutio fit in caput ipsius constituentis, non tertii alicujus, ut notat laudatus *Conring. in diss. citat. de regno ib. 37.* (2) procedit in constitutione, quæ perpetuò constituentis voluntati velinquitur, prout in allegatis duobus exemplis, quando sc. Rex legatum, mandans mandatarium constituit, fieri videmus; fallit verò in eâ constitutione, quæ ab initio est voluntatis, postea necessitatis *Vid. Hug. Grot. cit. loc. num. 8.* Taceo, quòd Canon ille Philosophicus loco probationis adductus multas patiat instantias. Ita v. g. Sol potest producere animalia, quibus est ignobilior: alia jam omitto.

§. 37. Minorem (2) explosâ propositione majore, quod attinet, eâ similiter navis suis non caret. Nam (1) falsum est, omnes Reges à populo constitui. (2.) esto, quemvis Regem à populo constitui, primò tamen non habet potestas illa homines autores; quia hi ei nihil potestatis conferunt, sed eam, quam DEus Regis personæ concessit; adeoque Rex à populo tanquam causâ ministeriali declaratur, ut is sit, qui potestate divinitus concessâ omnia gubernet. Deinde hòc ipsò proprio se jugulant gladio; quippe eodem momento, quo populus propriam potestatem in eum contulit, ac quasi de manu in manum tradidit, nihil ex eâ sibi reservavit, sed eam, quamcunque habuit, largitus, animo in posterum non recipiendi, et cum irrevocabili concessione eadem se abdicavit.

§. 38. Nequè est, ut quis hoc fieri non posse opinetur, ut sc. quis sui se potestate privet, eamque alteri concedat. Contrarium enim cum laudato *Grotio cit. loc.* aliisque ex lege Hebræâ juxta ac Romanâ nullo possumus firmare negotio. Et quidem (1) ex lege Hebræâ, ut pote quâ cuilibet liberum fuit à alterius Domini potestatem se ultrò dare, & se submittere, se ipsam

seipsum vendere, & per hoc omnem potestatem, quâ cum sui juris adhuc esset, gaudebat, in alium transferre. Textus hanc in rem expressi extant *Exod. 21. v. 1. & subseqq.* ubi ita divina ait Majestas: *Si emeris servum Hebraeum, sex annos serviet tibi, in septimo egredietur liber gratis &c. Quòd si dixerit servus; diligo dominum meum, uxorem & liberos, non egrediar liber, offeret eum Domino DEo, & applicabitur ad ostium, aut postes, perforabitq; aurem ejus subulâ, & erit ei servus in seculum &c.* similia *Levit. c. 25. v. 40.* videri possunt.

§. 39. Legem Romanam verò quod attinet, eâ certum est, quemvis hominem se in servitutem ultrò ob pretium participandum vel aliâ de causâ dare posse arg. §. 4. *de jur. person.* ita tamen ut perpetuò facultas in libertatem proclamandi ei adempta sit, per text. express. *in l. 1. & 3. ff. quibus ad liberos. proclam. non licet.* Cæterum non tantum à quolibet privato, sed etiam ab universo populo id fieri posse, indubitato verum est, cum nec ratio obstet, nec exempla variarum gentium aut populorum desint. Inter ea, ne ad exteros evagemur, exemplo nobis sit populus Romanus, qui, ut histor Romanæ produnt, postquam Augustus non jure, sed armis & de facto libertatem ejus opprimere tentasset, latâ lege Regiâ omnem potestatem abdicativè, non communicativè, ut concurrentem cum Augusto potestatem haberet, prout falsò tradunt *Paurmeist.* & alii, in manus regias transtulit, & per hoc ejus imperio sese submitit. Et tantum de hac quæstione. Reliqua, quæ pro & contra in medium afferri possent, aliis committimus. *Vid. inter alios B. Stahl. in Orat. 5. & 6. regulis affixâ.*

§. 40. Consequens hisce porrò est, *Regem legibus esse solutum, Rex legibus Majestati enim Imperantium convenit, ab omni legis obligatione liberum iisque majorem esse, factâ interim distinctione, quæ probè notanda, inter leges divinas naturales ac humanas.* De prioribus id dici nequit, eas enim Rex quâ homo servare tenetur. Solis itaque constitutionibus humanis, *eam cogentibus quàm divergentibus* solutus erit. Nam (1.) penes Regem legum ferendarum & abrogandarum est licentia (2.) in ferendis legibus perpe-

Probatio. I

perpetuum est eas ferri à superiore in inferioribus, sed Princeps seipso non est inferior. E. nec sibi tanquam inferiori leges ferre potest; nec est inferior populo, ut ab eodem quædam sint expectandæ. E. nullis humanis legibus ac constitutionibus est obligatus.

§. 41. Licet verò Princeps, ut probatum, non teneatur legibus, nihilominus tamen honestas quandoque flagitat, ut is legibus vivat, quò subditi eò magis exemplo Principis ad obtemperandum legibus invitentur, sintquè in omnibus obsequetiores. Id ipsum nervosè declarat *Excellent. Du. Phil. Horst Orat. & Philos. præf. P. P. meritissimus, Academia totius Senior devehendendus, in fascic. quest. Et bico Politic. q. 5.* his verbis: *Boni qui sine Principes, ut Reipubl. salutem subditorumq; bonum & commodum omnibus suis in actionib. semper respiciunt & hoc agunt, ut subditi boni efficiantur: Ita hoc unico expeditissimè sese consequi id posse asserunt, si ipsi præsent qua à subditis exigunt, et legibus parendo subditos doceant, legibus parere.* Hæc ille. Unde verè justum et legitimum illum alibi Lipsius dicit, esse Principem, qui in summo fastigio non magnas magis, quàm bonus audire desiderat. Plura qui desiderat, consulat Politicos alios.

§. 42. Cœterum concludendum ex eo minimè est, detrahi per hoc aliquid summæ imperantium potestati, cum à voluntate eorum pendeat legibus se subicere, & hoc vel illud voluntati suæ relictum agere vel non agere. Aliud enim longè est, Regem ad obediendum legibus esse obstrictum & obligatum; aliud, eum se istis spontè submittere. Prius Majestatis luminibus obstruit, non posterius.

Q. an confederatio majestatem immutet?

§. 43. Denique, an Rex qui alterius Majestatem ratione fœderis comiter conservare tenetur, verè talis permaneat, nec per hoc majestatem amittat, quarunt nonnulli. Nos cum tali fœdere Majestatem stare posse, contendimus. Ratio est in promptu: Quia hæc est summa in civitate potestas, quæ per fœdus non statim tollitur vel limitatur, sed cum eodem salva & illibata esse ac subsistere potest. Plura vid. apud *Grotium & alios passim.*

§. 44. Quia autem ad esse Regis summam, absolutam,

ac

ac Independentem potestatem requiri hæcenus diximus, idè de juribus ded ut ejusdem natura adhuc clariùs cognoscatur, non potest. *Majestatis Regi convenientibus,* sum, quin, antequam pensum absolvam, quædam de Majestatis juribus subnectam. Est enim Majestas nihil aliud, quàm quippiam ex multis potestatibus quasi aggregatum, quibus divulsis ac separatis, Majestatis essentia facta tecta esse nequit. Ex aliàs appellatur consueto nomine *jura Majestatis, sacra imperii*; à Feudistis *Regalia, Reservata Imperatoris*, germanicè *Reynliche Reservaten und Hoheiten &c.* Inter quas tamen appellationes primæ reliquis præferuntur merito. Regalia enim latius aliquantò patent, quàm jura Majestatis, & ad bona imperii extenduntur, vid. *Besold. c. 1. sect. 3. c. 7.* Similiter etiam ultima appellatio non est adæquata, 1. quia jura Majestatis non soli Imperatori, sed omnibus perfectis rebus publicis conveniunt. 2. Reservata Imperatoris sunt tantum ea jura, quæ ipsi legibus fundamentalibus non sunt adempta: alia autem ab iis Majestatis jura dari, per se manifestum est. *Add. Annis. l. 2. de Maj. c. 1. n. 3.*

§. 46. Ut verò ad scopum deveniamus, diu de numero inter qua est jurium, quæ Regi ratione Majestatis suæ conveniunt, solliciti non erimus, sed potiora solum ex iis sine ambagibus, breviter attingemus. Inter illa primas assignamus potestati leges sine quibus haud commodè ac feliciter in civitate vivi potest ferendi, mutandi & abrogandi. Potest ergò Rex non solum, quæ re reipublicæ esse videntur, agenda vel omittenda inungere, sed etiam leges vel à se, vel ab antecessoribus suis latus, (secus est in contractibus ab antecessore in imperio celebratis, qui à successoribus non possunt mutari, sed rectè ad eos transeunt,) si salus reip. id requirat, mutare, aut si necessitas adsit, plane eas tollere, in quibusdam connivere, si duces sint, tenere, aut denique si nimis angustæ, et hinc obstruz, aut ad præsentis temporis malas artes calliditatesq; profligandas non satis comparatæ sint, iis aliquid addere. Quippe legis humana ea est natura, ut propter tempus non antem hæc ob legem, sit instituta, atque à voluntate humanâ pendeat, non ab origine tantum, sed et in duratione. *Grot. l. 2. de*

C

jur.

par. B. et P. a. 20. n. 24. quamvis, ut idem ibidem monet, et à nobis indicatum est, leges facillè tollere non liceat, nisi probabili de causâ, peccaturus alioquin earum conditor in regulas iustitia gubernatricis.

§. 47. Pari ratione quoque, si penes Regem est leges condere, conditasque tollere, ei nequaquam denegari debet privilegiorum concessio, in favorem aut odium, circa personam aut factum singulare, salvâ nihilominus lege in aliis. Sic v. g. in criminalibus poenam quandoque jure superioritatis à Rege mitigari, aut planè tolli posse, præsertim si major reip. utilitas à reo proficisci queat, probant communiter Dd. arg. famosissimæ *l. ad bestias ff. de penis*; quanquam rarò, ne eo ipso aliis delinquendi occasio præbeatur, in republ. edeveniendum, quod loco cautelæ apprimè hoc loco notandum.

2. belli ac pacis. §. 48. Secundò Regi convenit potestas decernendâ in republ. de bello ac pace. Vtrumque in regno à solo Principe fieri, Republicæ, cujus salus suprema semper lex imperantibus erit, expetit maximè, cum noxia quæque sapius totti reipublicæ hinc proficiscerentur, si absque jussu aut speciali superioris concessione temerè privatus quilibet, dudus forsitan odio adversarii aut insolentiâ privatâ ad offensivam ejus, ad arma profilire posset. Observatum id tempore Platonis fuisse ostendunt verba, quæ apud eundem *lib. 12. de ll.* habentur, ut refert supra cit. *Tholozan. 11. de republ. c. 1. n. 12.* ubi: *Si quis, inquit, privatim sine publico scito pacem bellumve fecerit, mortuæ pena ei sit.*

§. 49. Similiter in republ. Romanâ jus bellum aut arma movendi de reservatis Imperatorum esse capit primùm, sub Julio Cæsare; quamvis non plenè. Comititia enim cum populo partitus est, observante *Sueton. in vitâ ejus c. 41.* Postea successu temporis ab Augusto, Tiberio & seqq. quibusdam, sub quibus status Imperii Romani verè fuit Monarchicus: sublato primùm jure Comitiorum, jus belli ac pacis, ut & legum ferendarum populo planè ereptum fuit, latâ ad hoc postmodum constitutione quadam peculiari ab Imperatoribus.

bus Valentiniâno & Valent. quæ extat in *l. antiq. C. ut amor. us. cuilib. privat. interd. sit.* donec tandem mutato nonnihil Romanæ Imperii statu, idem apud Imperatorem totum esse iterum deserit: quicquid etiam dicat *Reinhard. Rôntig/part. 1. Theat. Polit. c. 23. num. 107.*

§. 50. Principi ergò, penes quem summa rerum residet potestas jus belli ac pacis competere ex hæctenus dictis satis liquet. Hinc (1) reliqua bella, quæ absque hujus præscitu aut consensu instituuntur, neque justa esse, neque bonâ conscientia ab ullo moveri posse, per modum consecrari colligi facillè potest. Et sic constat, quid de quæstione illâ: an ab inferioribus adversus summam potestatem belligerari possit? quam *Grot. lib. 1. cap. 4. num. 1.* fusè tractat, judicandum sit.

§. 51. Cui succedit alia quæstio, difficilior forsan: an idem de subditis in certissimo ac extremo vitæ periculo constitutis dicendum sit? Quod disertè negamus, quamvis non desint, qui hæc in parte *Grotium*, virum sanè sumæ eruditionis, quem meritò sequimur, oppugnare allaborent. Tanti enim argumenta ac consequenter responsiones eorum non sunt, ut assensum extorquere valeant. Nam si omnes leges naturales, divinæ ac civiles, contra quoscunque aggressores in extremo vitæ periculo omnibus sui defensionem concedunt; idem quoque subditis contra Principem certis casibus concessum esse non dubitamus, modò, velut *Grot. cit. loc.* probè observandum existimat, inviolabilitas personæ Regis, quam quovis tempore sacræ paginæ fortiter defendunt, à subditis observetur. Nam hanc sanctam vigore officii esse, à jure naturæ edocti sumus.

§. 52. Convenit quoque Regi jus fœdera cum aliis contrahendi, ac ineundi. Quicumque enim jus belli ac pacis, ei quoque fœderum ex æquo competit, utpote quæ pari passu ambulant. Ut E. bella, quæ ab iis, quibus jus belli nō est, movetur, piratarum, latronum ac hostium conjunctiones seu atrocitiam: Ita eorum, quibus jus fœderum ineundorum non est,

non foedera, sed conjurationes ac conspirationes sunt & dicuntur. vid. Buxhorn. 1. Inst. polit. c. II. §. 4.

§. 53. Per foedera autem hoc loco intelligimus conventiones publicas ac solennes, quae jure Imperii cum externis seu vicinis Regibus, populis aut Rebus publicis, iisque vel majoribus vel aequalibus vel inferioribus publica utilitatis causam pangi solent. Buxhorn. cit. loc. §. 3. Grot. 2. de jur. B. & P. c. 15. n. 1. Dico i. solennes: Nam olim cum penes universum populum in Republ. Romanam esset summa rerum potestas, constituti erant certi quidam homines, quos vulgo *Feciales* seu *Pacis*, belli ac foederum auctores dixerunt, (quae de re vid. *Histor. & Lexicographi* in voce *Feciales*) hi quoties foedera erant contrahenda, adhibita solenni praesentatione, porca caesa (ut de Virgil. *Aeneid* 8 canit:

Et casus iungebant foedera porca) ac interposito iuramento, de quibus vid. *Sueton. Tranquill. in Claud. cap. 25. Tholozan. 11. de Republ. c. 11. n. 3.* contrahebant. Hodie vero itidem foedera certis, diversis tamen, panguntur solennitatibus; de quibus alii.

§. 54. Haec solennes conventiones seu foedera incuntur vel cum majoribus vel cum aequalibus, vel denique cum inferioribus. Requirit vero status ratio, ne Rex in foedus a majoribus ac potentioribus oblatum temere consentiat, ne si sumptus gravissimi sint erogandi, aut auxilium foederatis majoribus ferendum, viros propriae atterantur, ac in fine belli, qui dubius admodum existit, tandem majoribus praeda fiat, ac ab iis opprimatur, quod plerumque in eiusmodi foederibus fieri solet. Grot. cit. l. 1. c. 3. n. 21. Quanquam in foedere cum potentiori, qui remotus est, minus sit periculi, quam cum vicino. Quae autem probe notanda in accipiendo a potentioribus auxilio, §. 11. cit. loc. egregie notat cum aliis Buxhorn. qui videatur.

§. 55. Incuntur autem foedera (3) maxime utilitatis publicae causam, & si opus sit, puta si auxilia contra alios, quorum potentia in partis debiliore subiectionem desinere possent, sint ferenda, aut si commercia apud externos aut vicinos, ad quos antea aditus haud patebat, sint instituenda, aut denique

quae ab iisdem ea, quorum indigentia omnibus & singulis necessitatis instar est, petenda sint. Hisce addantur ea, quae Arist. in *Rhet. ad Alex. c. 23.* & in *admiranda quodlibet. lib. ante dicitur* in quibusdam conditionibus, elegantior in hanc rem profert. Hoc igitur vero foedera a conventionibus, quae privati commodi causam contrahuntur, secerni debent; ad quas tamen servandas etiam Reges, non quia Reges, sed quia privati obligantur.

§. 56. Huic quarto succedit jus erigendi ac confirmandi studia Universalia, seu quod idem est, Scholas Regias, Universitates ac Academias. Majestatis vero jus esse Academias confirmare, ac privilegia, quae iis concedenda sunt, concedere, omnes uno ore asserunt. Cum ergo hinc universa recipi, reintrodum ac salus proficisci possit, optimi Regis est, eas singulari studio fovere ac conservare. Sicut contra Tyranni in id laborant, ut Scholas & Universitates destruant & dissipent. Id quod Politici unanimiter omnes inter praecipuas dominationis Tyrannicae artes seu arcana referendum censuerunt, praecipue, quia per literarum studia parentum, seu subditorum animi imbuuntur cogitatione libertatis pristinae, (nam haec in Tyrannidem maius primò opprimi solet) hinc securitas dominationis Tyrannicae, quamvis rara sit, minuitur, aut, quod semper tyranni metuntur, planè opprimitur. Latius hanc rem novissimè exsecutus est *Excell. Dn. Johann. Andreas Bosau, Histor. Prof. in hac Academ. Celebratissimus: Praeceptor meus honoratissimus, in praelectoribus publicis, ad Agricolam Tacitum*

§. 57. Ex eo autem quod diximus, Academias erigere Majestatis esse, non difficile erit explicare quaestione: An in fundam. confirmatio ad Academiam confirmatio Imperatoris ac Dominici. Res non requiritur, denegari hoc jus potest, sive id fiat cum suffragio Imperatoris ac Pontificis, sive non. Si tamen de eo, quid in Imperio Romano requiratur, quaestio institueretur, exigui haud erit ponderis. Disputant enim de ea viri summi, quos inter *Becken. in synopsis: jur. publ. lib. 4. c. ult. n. 1.* affirmativam defendit. *Illius enim, inquit, (1) confirmatio desideratur, quia Academiae tanquam inerte sit quid spirituale, hujus, Imperatoris sc. quia hic solus Academia*

4. Academia-
rum,

Ad quas Papa
confirmatio
non requiritur.

illis privilegia ac immunitates concedit. Adducit (2.) quarundam
Academiarum Exempla, quae utriusque confirmatione gaudent.

§. 58. Verum enim verò Imperatorem in nostro Imperio
habere potestatem Academiarum erigendarum, negari nequit:
quod autem praeterea non requiratur Papalis confirmatio,
clarum est ex eo, quia cui nullum Majestatis jus convenit, il-
lius confirmatio in fundandis Academiis non est necessaria.
Sed Pontifici quae tali, in nostro Imperio nullum Majestatis
jus convenit. E. illius confirmatio in fundandis Academiis
non est necessaria. Quibus positis, jam ad primum facilis
est responsio; negandum, Academias constituere, esse quid spi-
rituale. Secundum autem nihil probat, nam exempla sunt;
quae argumentum probandi raro aut vix praebent. Iis vero si
certare liceret, in contrarium ut plurimum adduci possent, è
quibus unicum Illustris nostrae Salanae proferre nobis nunc
sufficiat, quae tantum à Ferdinand. I. tum quidem Romanorum
Rege tam Caroli V. Imperatoris Fratris sui, quam sui ipsius
nomine privilegiis et immunitatibus, dotata fuit, in qua tamen
gradus Doctoratus, et quod prole notandum, in utroque jure, ite
Magisterii, et qui sunt alii, autoritate Imperatoris rite ac
legitimè in praemium virtutis ac doctrinae dignis conferri ac
tribui solent, cui haecenus nullus ex Pontificibus litem desu-
per movit, quod sanè factum esset, si de jure suo certi fuissent,
maximè in re summi praedicti. Confirmatio Pontificis itaque
si adsit, nihil addit, si absit, nihil detrahit dignitatis Academiae.

§. Moneta.

§. 59. Haec de jure erigendi et confirmandi Academias.
Pergimus ad jus monetae, quod etiam Regi convenit, ne-
quaquam autem privato, omnique Majestatis jure destituito.
Hinc moneta seu nummus, priusquam autoritate
publica sit insignitus, talis dici non potest, contra
verò, qui eam destituitur, adulterinus aut falsus dicendus e-
rit. Necessarium itaque est, eum qui posthabito superioris
jussu, proprio ausu monetam, etiam quoad formam intrinse-
cam valentem, cudat, eamque omnibus numeris legitime
supponit, Majestatis criminis reum fieri. Hinc eidem gra-
vissimae ac atrocissimae poenae imponuntur: Nam illico secun-
dum

dum Carol. V. Heintliche Hals-Berichts-Ordnung; omni dilati-
one summatim, flammarum exustionibus mancipatur, seu,
quod in quibusdam locis obtinet, aqua vel oleo fervente suf-
focatur.

§. 60. Sunt praeterea plura alia Majestatis jura, quae om-
nia Regi, quia hic Majestatem habet, convenire, quivis, me
non monente, percipit. Ea quoque enumerarem, ac de iis a-
gerem, si illud sine nimia prolixitate fieri posset. Videantur
interim de illis *Arnisei, Besoldi*, aliorumque Politicorum pro-
lixa volumina; ego verò regni essentiam declarare pergam. Ad
hoc (3.) requiritur non solum, ut Rex summus sit praeditus po-
testate, sed etiam actiones suas ad commune omnium civium
bonum, tanquam finem gubernationis Regiae ultimum, pri-
mario dirigat. Sic futurum est, ut, in quo Rex differt à Ty-
ranno, veri Regis nomen mereatur. Quemadmodum igitur,
ut in §. 12. diximus, Imperium paternum regiae dominationi
est simile, ita et Rex ad exemplum patris famil. gubernare de-
bet. *Vid. Arist. 3. Polit. c. 6.* Quamvis ergò, penes quem est sum-
ma rerum, is omnia pro lubitu agere possit ut tamen, quicquid
agit, honestum ac universae Reip. utile sit. Rex unice intendit.
Hoc enim interest bonos inter verosque et malos Reges, ut
illi, quod possunt, nolint, hi verò, quod possunt, velint. Quem-
admodum enim à fine quaedam rectae ac corruptae dicuntur Res-
publicae; ita et quis Rex, quis Tyrannus sit, ex eo deprehen-
ditur. Notanter à, dicimus, Regem *primario* intendere salutem
publicam: quo ipso eum privatam sui utilitatem quaerere
posse, non negamus, modò id fiat secundario, ac ita, ut publi-
ca non negligantur.

Finis regni est
Salus publica.

§. 61. Fatendum autem omnino est, summam, omnibus
numeris absolutam et perfectam felicitatem, postquam ho-
minum felicitas in infelicitatem post lapsum protoplastorum
proh dolor! potius degeneravit, obtineri in hac vita non
posse; nihilominus tamen restat adhuc aliqualis beatitudo
in hac mortalitate, quae, quamvis pristinae felicitati, quae est
perfecta operatio secundum omnes virtutes, non respondeat,
saltem de ea quippiam participet. Huc enim tendunt omnes
nostrae actiones, huc boni appetitus, nobis à natura inditus.

ut

ut bene norat *Conring. in disp. quād. de optim. Republ. lib. 2.* Hicque
μαναγισμός et summum nostrum bonum, non in voluptatibus
nec divitiis consistit, sed in eo, quod homo secundum perfe-
ctam virtutem operatur. Id tamen corporis et fortunæ bo-
nis carere nequit. Pertinet huc, quod habet *Aristot. 1. Polit. c.*
4. Nam, inquit, sine rebus ad vitam necessariis neque vivere neque be-
ne vivere fas est. Addatur *Accorambonius in annot. ad l. 1. Ethic.*
et alii.

Spingy
duq
§. 62. Regis ergo, et cuiusvis alius boni Magistratus est,
non tantum hæc scire, sed etiam in id laborare, ut enumerata
in civitate introducatur, et introducta conserventur. Bonos
itaque mores ante omnia foveat, præmiis ornent, malos contra
detestetur, tollat, iisque condignas constituat, & si qui sunt,
malefactoribus injungat, pœnas. Præterea prospiciat sub-
ditis de fontibus salubribus, aliisque quæ ad tuendam ac
conservandam sanitatem requiruntur. Curet ut importentur
& exportentur, quibus subditi ditescere possint. Breviter
Rex secundum virtutis præscriptum agat, ac ea quæ interi-
um Reipubl. accelerare possint, non sicut tyrannum, sed & pru-
denter, ut par est, vitet ac tollat; ea verò, quæ ad eam institu-
endam ac conservandam, seu quæ ad salutem, diuturnitatem
felicitem, securitatem & incolumitatem universæ Reipubl.
spectant, in eandem introducat, & ab externâ vi eam tueatur,
ne aliorum pravitas subditorum felicitatem interrumpere
possit. Pertinet huc quod ait *Cicer. l. 8. Epist. ad Attic. II.* Si-
cut gubernatori cursum medico salus, Imperatori victoria; sic mode-
ratori Reipubl. beata civium vita proposita est; ut opibus firma, copiis
locuples, gloriâ ampla, virtute honesta sit. Sed & hoc addendum;
non tantum civilis datur in hæc vitâ felicitas, sed etiam alia,
quam ex naturæ lumine cognoscere non datur, quæ se ad fu-
turam vitam sternitur, siue quæ civilis potius infelicitas, quàm
felicitas est; de quâ passim loquitur Scriptura Sacra. Quia
itaque in his terris non tam habitamus, quàm hospitamur,
ideò ita Rex de civili præsentis vitæ felicitate prospiciat, ut
nec futurâ careamus. Hinc opus est, ut purum DEI verbum a-
met, hunc in finem Scholas, Gymnasia & Universitates pro-

locorum conditione erigat, sinceros Doctores vocet, tu-
eatur, foveat, stipendiis ornent. Hæc si sibi curæ fuerint, o-
ptimi demum Principis ac Regis meretur nomen.

§. 64. Quibus ita positis, satis, ut spero, intelligi potest
Regni natura ac definitio proposita. Nunc coronidis loco
de modis perveniendi ad summam in regno potestatem, ve-
rum brevibus, erit agendum. Sunt autem Legitimi tres. Pri-
mus est, occupatio jure belli facta. Sicut enim quivis homo
servitutis jugo jure belli subjici potest: ita et totus hominum
plurimorum cœtus subjungi, et potestati occupantis, quoad
ei placuerit, subjici potest, ut supra demonstravimus. Hinc
Tertull. ut refert Gros. lib. 3. de l. B. et P. c. 8. n. 1. ait: *Imperia*
armis quæri, victoriis propagari. Item *Arist. 1. Polit. c. 6.* ait *lex*
pañum conventum quoddam est, quò bello capta, eorum, qui vice-
runt esse dicunt. Quem acquirendi modum omnes gentes, ut
justissimum hæcenus agnoverunt, eoque vastissima Imperia
subacta ac occupata esse, historiarum produnt. Sic v. g. popu-
lus Israëliticus jussu Dei terram Palestinam, ejectis gentibus,
occupatione suam fecit, ut testis est libellus Josue. Ita Im-
perium Romanum non solum hæc ratione in majus crevit,
sed et vastissima Regna et provincias potentissimas Imperio
& potestati suæ subjecit. Pari ratione Regnum Angliæ, quod
hodiè post nefariâ sui Regis nec Tyrannicè gubernari mul-
ti non sine ratione censent, à Regibus primis temporibus ar-
mis justè acquisitum est, ut tradit *laud. Salmas. in defens. reg. pro*
Carol. Magn. Britannia Reg. p. 254. et seqq.

§. 65. Cæterum, si hæc vera sint, non potest non verum
esse, quod referente *Gros. supr. cit. loc. Alexander apud Curt.* ait
Leges à victoribus dici, accipi à victis: seu acquiri victori seu oc-
cupanti Imperium tam civile, quàm herile. Herile quidem
si Historicis credere fas est, à multis acquisitum est. Hinc
Cyrus major apud *Xenophont. l. 7. παρὰ δὲ αὐτῶν* ita loquens indu-
citur: Quod sit lex perpetua, ut vocat *αἰδίος* in omnibus, ut si
hostium urbs capta sit, capientium sint et corpora eorum,
qui sunt in urbe, et pecunia. Cui simile est, quod passim in
jure Civili in bello capti servi aut mancipia dicuntur, eò quod
hominum manu capti sunt. Verum quia hoc jus tandem a-

ppud cultiores gentes in sevitia ac Tyrannicam potestatem. ut testis est Bod. l. i. de rep. c. 5. abiit, merito inter Christianos (modo capti fuerint tales; sin vero Turca, jure talionis servi fiunt,) expiravit. Hodie enim Germania nostra Imperium herile ignorat, non obstante, quod umbra quaedam ejus in quibusdam regionibus sive provinciis remanserit. Vix enim nomen Imperii herilis meretur. Civile ergo acquiri aequitas ipsa svadet, qua de re videantur JCTi passim.

Occupationis
requisita

(1)
(2)

§. 66. Verum, ut occupatio jure belli facta legitima censeatur, notanda sequentia; (1.) ut bellum a summa in civitate potestate susceptum sit, de quo supr. (2.) ut publica belli denunciatio seu significatio (non utrinque quidem sed) alteri parti, contrariae sc. facta sit, quae si ommissa est, bellum etiam, justissimis ex causis institutum, ac hinc occupationem, veteres injustam pronuntiaverunt. Sic n. observante Groc. lib. 3. de I. B. & P. c. 3. annot. ad n. 5. Joseph. antiq. Histor. lib. 15. de tali bello dixit: πλομασ κηρυκ τον επι γεν, αδ μι: i. e. bellum inferre non ante denunciatum, injustum est. Idem apud Turcas observari refert Reinking. de regim. secul. & Ecclesiastico l. 2. clas. 3. c. 4. num. 13. ex Recept. Imper. zu Augspurg de Ann. 1566. §. Nuff unser weiter dec, in fin. ibid. Auch solchen vorgenommen Hauptkrieg öffentlich seinen Brauch/ publiciren/ und außbruffen lassen. (3) ut bellum ortum trahat ex causis justissimis ac evidenter, non dubiis ac suasoriis, alias ab injustitia aut peccati gravissimi nota excusari nequit. Hinc B. Gerhardus in loc. de Magistr. Polit. n. 401. Bellum, inquit, est actus justitia & summus gradus vindictae publicae; unde illud non minus juste, quam fortiter geri debet. Quae de re latius disserere non licet.

2. Electio, qua
fit

vel per sortem,
vel per suffragia: quae illi
praefenda.

§. 67. Sed pergimus ad secundum, qui est Electio, ea est actus voluntatis, quo praecedente consultatione ex duobus vel pluribus populi aut Procerum consensu, uni ut magnitudine virtutis & consiliorum pra aliis eminenti Imperium in omnes & singulos defertur. Fit autem electio vel per sortem vel per suffragia. Priori modo piissimi quidam Reges jussu divino in populo DEI adepti sunt potestatem. Posteriori vero etiamnum hodie ad summum fastigium perveniunt plurimi. In eo autem Politici torqueri se solent; Utrum Electio, quae per sortem fit, electioni per suffragia sit praefenda. Nos,

non

non obstante quod Plato & alii partim exemplis ac dictis sacris, pacem prophanis testimoniis ducti, sortem suffragiis praetulerint; contrarium statim amamus; moti (1) potissimum nullitate fundamentorum, quae a parte dissentientium producuntur, quorum resolutionem conficti committimus (2) sortis periculo: periculosum enim est, rem, salutem totius imperii aut regni concernentem, potius dubio ac infelici saepe eventui, quam prudentum virorum suffragiis, committere. Plura vid. apud Arnif. lib. 2. de republ. c. 2. sect. 4. n. 10. & seqq. ubi hanc rem more suo late persequitur. Cautiois vero loco hoc addimus, sortem committendam esse electionem, quoties candidati imperii pares sunt virtute & nobilitate, ut aequalitas difficilem ex his populo electionem faciat: ut ait Justin. lib. 10. c. 10.

Cautio

§. 68. Electionem denique (3) excipit Successio, quando in Imperio succedit is, cui vel testamento vel ab intestato non solum res a defuncto relicta, sed & universum ejus jus, quod defuncto tempo mortis competuit, jure debetur, vel alias ob causas a vivo imperium traditur. De quibus prolixè inter alios Gerhardus de Magistratu Polit. §. 83. & seqq. Illa denique saltem verbo tangenda quaestio: Utrum electio successioni an vero successio electioni in regno praefenda sit?

3. Successio,

§. 69. Verum ut omnis hisce, verbo nos expediamus, sententia nostra est: (1) electionem ac successionem pro ratione hujus illiusve Reipublicae minime spernendam esse. Illud enim quisque optimum, ut Reipublicae, censet, quod in more patriae est; & sine gravissima causa non immutandum; si vero in republ. hac vel illa modus quidam introducendus sit, electionem, ut pote quae plus libertatis contrahat, successioni praefereamus. Cui nihil officit raro inveniri tributam per electionem summam ac independentem potestatem. Nam consequentia nulla est; verum quidem est, quod objicitur, raro summam per electionem Imperantes consequi potestatem; nam quia in ea, ut diximus, plus est libertatis, eligeres prudenter sibi sua quae libertati prospiciunt, si limitatam electio concedant potestatem. Unde & in Republ. Rom. atq. quoties Imperator ab Electoribus electus est, praescripta certa regendi forma sub nomine Capitulationis Casarez, in quam jurare tenetur, Imperium acceptat. Sed sit hoc solum ex accidenti, quo recurrendum minime est, quoties de electionis in thesi considerata naturam agitur.

Cui praefenda
da electio

§. 70. Sed instet forte aliquis & dicat: Electionem innumera sequi incommoda, quae dissidia (ea enim a successione exulant & in electione solum reperiuntur) eligentium parturire solent. Sed responderi potest, nec successionem incommodis destitui, quae longa serie monstrari possent, nisi contrahendum esse institutum. Ad ea quae Machiavel. lib. 1. discus. c. 10. referente Arnif. c. 2. sect. 4. n. 26. notat, item ex quae apud eundem cit. loc. reperiuntur, ubi late singulas dubitationes re movet. Fallum itaque est, quod Bodin. 2. de rep. c. 3. p. m. 305. ait: Nihil periculosius cogitari posse, quam suffragium seu Electioni creationem Regum committere, Tantum

D. 2

CORDILLA

COROLLARIA.

1. An in statu integritatis futura fuisset Respubl. ? A
2. Divitia & opes non faciunt Rerumpubl. aufferentiam.
3. Poena irrogantur secundum justitiam commutativam.

Tu bene prospicies olim Patriæ, quia REGNI
Optima quæque vides, optima quæque doces.

*Pereximio Literatissimoq; Dn. Respondenti,
Concivi ac Amico suo suavissimo amice
gratulans f.
M. Henricus Bröselmann Tremon.
Gueſtphal.*

R*Ex quid fit, quid Regia jura, docebis, Amice?
Arguis ingenium, calamus, manus arte polita.
Macte tua virtute! capis Themidiq; coronam.*

*Dn Contubernali gratulab. f.
Joh. Probst.*

R*Egem depingis Söllingi; regia quare
Hæc Doctrina tua est. Gratulor ergo tibi.*

*Conterraneo Conterraneo
Hermannus Bakius Trem,
Gueſtphalus.*

Q*Uod praestes doctis multum inpalescere chariti.
Quam nunc exponis docta pagella refert,
Ac qua mox dignè referet Thymbraus Apollo.
Pro meritis rictu, digna brabea, Tibi.*

*Ita Eximio ac Pererudito Dno Resp!
Amico suo suavissimo gratulab:
deproperabar:
Joh. Vereggius. Osnabrug.*

214.

Q. D. B. V.
Ex Theologia Naturali

DE

**NATURA
DEI,**

PRAESIDE

**GEORG. FRIDERICO
SCHROEERO,**

Log. & Metaph. Prof. Publ.
disputabit

**M. GOTTFRIED BALTHASAR
SCHARFFIUS,**

Lign. Silesius,

Die XXVII. Sept. Anni M DC XCIX.

In Auditorio Majori.

VITEMBERGAE,

Typis CHRISTIANI SCHROEDTERI, Acad. Typ.

14